

5a

217907

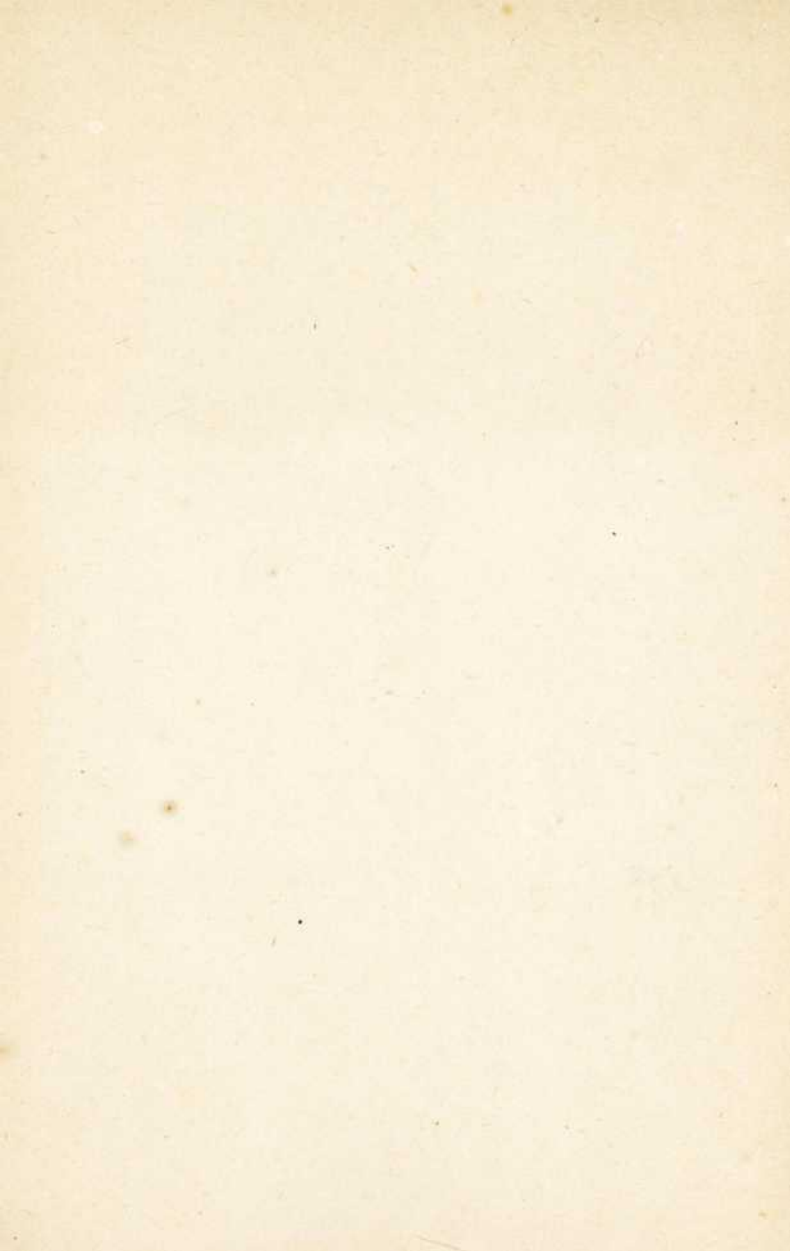
Ба 217907
53.10.13.УШ
VII

20274

Андрэй
АЛЕКСАНДРОВІЧ

1981
Белдзяржвыдавецтва

04 217907

АНДРЭЙ АЛЕКСАНДРОВІЧ

1964 г.

Г У Д К І

VII

20274

БЕЛАРУСКАЕ ДЗЯРЖАўНАЕ ВЫДАВЕЦТВА
МЕНСК—1931

Заказ № 1415. 3.000 экз. (1^{1/2} арк.) Галоўлітбел № 3616.

Друкарня імя Сталіна

1 ц. : 2.2010

ГУДКІ...

1

Як толькі ноч суровая
за небасхіл зьбяжыць,
зарніца каляровая
над краем задрыжыць.
У поле-шыр зьбіраюцца
колгасьнікаў палкі,
а ў горадзе ўзьвіваюцца
гудкі... гудкі... гудкі.

2

Рабочыя адважныя
на фабрыку ідуць—
хутчэй, хутчэй сярмяжную
збыць спадчыну-бяду.
Ў колгасы з самажнейкамі
імчацца цягнікі.
Пачуюцца з жалейкамі—
гудкі... гудкі... гудкі.

3

Як глянеш, сэрца радуе,—
будуем новы лад:

У кожнай хаце радыё
і радасьць расьцьвіла.
Была дрыгва далінаю
праз цэлыя вякі.
Цяпер гудуць машынныя—
гудкі... гудкі... гудкі.

4

Была зіма... Праменьні нам
бядою ткалі сказ;
тады, мы помнім, Леніна
ня стала сярод нас,—
і змоўклі ўсёй краінаю
сякеры, малаткі:
заплакалі хвілінаю—
гудкі... гудкі... гудкі.

5

З песьнямі агністымі
і крэпнем і расьцём!
Мы будзем камуністамі,
на зьмену мы ідзём!
Мы будзем абаронаю,
мы ўсе—франтавікі,—
хай клічуць нас чырвоныя—
гудкі... гудкі... гудкі.

1928

ПАРТЫЯ КЛІЧА

Разьлівам
паводкі
За—
пяцігодку,—
ў бой навальнічны
партыя кліча!

Фабрыка—полк.
Цэх—узвод.
За крокам крок
— паход!

На межы
разьбежна!
На хутар—
гуртам,—
ў бой навальнічны
партыя кліча!

Фабрыка—полк.
Цэх—узвод.
За крокам крок
— паход!

За сьпеў
многострунны,
за шчасьце
комуны,—
ў бой навальнічны
партыя кліча!

Крык
варштата—
штык,
граната.

Нетраў
сок—
электра-
ток.

Рух
машыны—
плуг
далінам.

Поле,
нівы—
Коле-
ктыву!

Ў добры час!
Красуй колгас!

Рунь.

Рань.

— Угрунь!

— Паўстань!

Працуй, краіна,

бесьперапынна.

1930

Менск.

САСНА

1

Вось адно, як струна,
сасонка расла
у бязьмежным
бары-гушчары.
А сягонья яна,
пачарнеўшы, лягла
на асьнежным
фабрычным двары.

Загудзела піла,
застагнала сасна;
пры дарозе,
як сьлёзы, апілкі.
Сасонка расла,
як струна,
не адна—
з ёй і сёстры, як тыя асілкі.

Расла маладзіцай,
вяршынаю сьмела
зьвінела
і ў сьцюжу-завею.

Бывала, імчыцца
вей-вечер
і вецьце
лёгкім напевам авее...
І птушкі заграюць
сасонцы
да сонца,
як быццам на гуслях аялёных...
Цяпер, як скала,
скамянеўшы лягла,
закрыўшы галінкамі скроні.

2

Эх, сасоньніца-сасна,
дні суровыя...
Бервяно да бервяна—
хата новая!
Дый спрадвечная дрыгва,
нібы раніца,
Буйным цвіетам хараства
зарумяніцца.
Гаратлівасьці былой
час пазбыцца нам!
Забудуем шыр балот
камяніцамі!
Эх, сасоньніца-сасна,—
дні суровыя...
Бервяно да бервяна—
хата новая.

Цяжкая праца, нялёгка праца,
 цяжка, браты, беднаце будавацца.
 Капейку, другую за працай зьбярэм мы,
 злыдзень змарнуе,—зьбіралі дарэмна!
 Шмат каму нашае сёньня варожа—
 гатовы атрутай,
 — чорнай пакутай
 — чорнай пакутай
 стрыножыць!

Чэшуцца рукі спрадвечных зладзеяў.
 рвуцца стрыножыць, дый сіл не стае ім.
 Корчыцца помста ў іх сэрцы здрантвелым...
 А глянеш наўкола—будуюцца сьмела.
 Праца віхрыста ўзьняла завіруху—
 і хочаш ня хочаш:
 — а песьню рабочых,
 песьню рабочых
 — слухай:

4

Гэй-жа, разам!
 Гэй-жа, разам!
 Гэй, адразу
 возьмем
 разам!
 Гуртам!
 Дружна!
 — Хлопцы, здужым!

Гэй, яшчэ!

Яшчэ!

Яшчэ!

Будзе сонца
зьзяць ярчэй.

Што ня стане

ў час рабочы?

Ў нас і камень

зарагоча!

Гэй,

Адважна!

Ўсё для нас!

Дай, наляжам,

друж-на!

...Раз!

5

Эх, сасоньніца-сасна, —

нашы дні суровыя.

Бервяно да бервяна, —

хата новая.

Дзе-ж раскінута багна, —

вырастуць дуброваю

за сасонкаю сасна —

сосны новыя!

1926

ЯК ДЗЕЦІ ПАМАГАЛІ БУДАВАЦЬ САМАЛЁТ

Ці было калі на сьвеце,
каб малыя выйшлі дзеці
дружна так,—дапамагаць
край саветаў будаваць?
Колькі ўжо прайшло сталецьцяў,
ня было нідзе на сьвеце.
Працавалі многа надта,
але толькі на багатых...
Надышла пара другая —
ўсім працоўным скарбы краю!
І працоўныя адразу
на работу выйшлі разам...
Загулі-былі машыны
гучна так, бесьперапынна.
І, як волат, на руінах
вырастала моц краіны!
Нашы фабрыкі, заводы
ўсім паном недаспадобы.
І яны, чым толькі могуць,
хочуць зьнішчыць нам дарогу
ў сьвет вялікі, дзе рабочых
уціскаюць днём і ноччу.

Сёння ў школе будзе сход.
Вольны дзень... І як на зьлёт —
Старыкі і гуртам моладзь
Сабіраліся у школу.

*

Устаў старшыня,
як сабраўся народ,
і прамову пачаў ён такую
— Таварышы!
Наша краіна
нястрымна,
штогод,
долю куде залатую.
Заводы будуюм,
і ставім масты.
Сушым балотаў абшары.
Але вось буржуі
супроць беднаты,
хочуць зьністожыць пажарам!
Таму і сабралі мы
гэты вось сход,—
ёсьць прапанова такая:
каб мы памаглі
збудаваць самалёт
для абароны края!
— Правільна! Правільна!
Крыкнуў сход!
Паможам усе
збудаваць самалёт!

І мы дапаможам, —

крычыць дзетвара!

— На крыльлі сталёвыя
зможам сабраць!

*

Хто што мог —

усе давалі:

хто ячмень,

а хто авёс.

І казалі:

будзе лётаць

аж да сонца,

да нябёс!

Піонэры ўсім атрадам

выйшлі ў поле

палоць грады.

Працавалі,

аж да поту,

а работы шмат было.

Так стараньнем

зарабілі

самалёту

на крыло.

Збор ішоў...

І незадоўга

напісалі на завод:

„Калі ласка,

вось вам грошы,

пабудуйце самалёт“.

*

Роўна-роўненька праз год
прыляцеў той самалёт,
так чаканы,
так жаданы
пролетарскі самалёт!

Прывітаць лятуць з уздымам,
гулам неўгамонным.
О, крылатая машына
наша абарона!..

Распачаўся сход... Сяляне
прывіталі самалёт.
Шчыра-ўдзячны за вітаньне
у адказ казаў пілёт:

— „Кіньце працу адвіночна,
аб'яднайцеся ў колгас.
На падмогу шмат рабочых
пасылаюцца да вас.
Хто нас здужыць? Хто асіліць?
Хто саб'е з дарогі?!
Пролетарскай нашай сіле
песьня перамогі!
На вітаньні ўсе,— ў адказ
заклікаю
у колгас!“

Зацягнуўся мітынг-сход.
Доўга гаварылі.

Лавяць дзеці ў самалёт,
вяжуцца на крыльлі,
Гэтак кожнаму ахвота
паляцець—сваё-ж яно!
Кожны хоча стаць пілётам,
кожны думае адно.
Сьмельчакі адразу селі,
чатырох узяў пілёт.
Загудзеў-зайграў пропэлэр
і... падняўся самалёт!..

О, ляці, наш самалёт,
ўсё вышэй,
вышэй
што год!

1929.

ГЭРОЙ ПРАЦЫ

Закалыхалася сірэна ў белых сецях,
узбудзіўшы раніцу зімы...
На лядзянках коўзаюцца дзеці,
як калісьці коўзаліся мы.

Аздобілі бель-сьнежаныя ўзоры
шыбіны застыўшых камяніц...
На фабрыцы
машынным звонкім хорам
кіраваў—
сівенькі машыніст...

... А ў тыя дні,
ліхой бяды—пакуты,
ён зваў таварышоў,
ён клікаў не маўчаць—
А сілаю абуджанай магутнай
рваць пумы-ланцугі!
Краінай —
заўладаць!..

Асьнежаны бязьмежныя даліны.
Асьнежаны фабрычных труб квартал.

Ба 217907

З шаснаццаці гадоў ён ля машыны,
з шаснаццаці за працай каратаў.

Павевам гордай радасьці — ўрачыстасьць
рабочы клуб прыветліва спаткаў.
— Гэроя працы—машыніста—
насіла моладзь на руках!..

1926

АКЦЫБРЫНЫ

Галаву сваю вечар павесіў,
заскрыпела адлігай зіма...
А за працаю гучна і весела,—
нудлівасьці ў працы няма!

Сёненья Максім з Кацярынай
з фабрыкі „Ўдарны Фронт“
справілі баль-акцыябрыны—
Новае нашых дзён.

Піонэр ад рабочых падросткаў
гальштук чырвоны паднёс,
прамовай гарачай і проста
жадаў, каб вялікім рос.

Комсамалец з радасьцю кінуў:
— Паслухай, таварыш Максім—
нас з табой парадніла—машына,
а з сынам—імя яго—КІМ.

Піонэр—комуніст—комсамалец
разгортвайце „Ўдарны Фронт“.
Наша праца няспынна ніколі,
як жыцьцё палымнее, як горні!..

Радасьць працоўных усьпенена,
радасьць шчасьлівых хвілія.
Думкі бясьсьмертнага Леніна—
звонкія песьні машын.

1925

БАЦЬКАВА РАДАСЬЦЬ

Гэй, шыпі, сьпявай, машына.
Весялей гудзі, кацёл.
Сённяя сьвята, сьвята сына—
валічыўся ў комсамол.

*

Сённяя сходка фаб'ячэйкі,
хлопцы—проста ў іх агні.
Эх, сталёвая жалейка,
маёй радасьцю зьвіні.

*

У віхуры, ў завірусе
ды фабрычнага жыцця,—
Комсамольцам Беларусі
стала роднае дзіця.

*

І на фабрыцы рухомы
малады мой качагар
выбран членам фабзавкому, —
весяліся ў домне жар!

Бацьку-ж радасьці хвіліна,
Ў сэрцы шчасьця сытны стол.
Гэй, шыпі, сьпявай, машына,—
Ў тваіх сьпевах—комсамол!

1924

ПЕРШАМАЙСКАЯ

(Колектыўная дэкламацыя)

Разам

Дзень Першамая—
заводаў і фабрык!

Дзень Першамая —
колгасных палёў!

Сьвята вялікае!
Сонечнай фарбай

сьцэлецца радасьць
бальшавікоў!

1-шы

Дэманстрацыя
сонцам авіта.

2-гі

Сонца—лёзунг!

3-ці

Вясна—плякат!

Разам

На сьвяточны зьбіраюцца мітынг
колёны рабочых брыгад.

1-шы

Май шчасьлівы, май зялёны!
Колькі радасьці стазвоннай

2 - г і

Ты прынёс сям'і рабочай.

3 - ц і

Ты, як сьветач, цёмнай ноччу
шлях паказваеш мільёнам!

Р а з а м

Новых дзён жыцьцё будуем!
Радасьць нашая—крыляй!

1 - ш ы

Слухай!

2 - г і

Песьню!

3 - ц і

Баявую!

Р а з а м

Пролетарскі Першы май!

1925

ЧЫРВОНААРМЕЙСКАЯ

Сьмела ўперад,
дружным сьпевам!
Раз! Два! Левай!

Шлем, шынэль,
штых, патроны...
Дружна ўперад,
полк чырвоны!

Ўзвод за ўзводам,
крок за крокам,
сьмела ўперад!
Фронт шырокі!

Гэй, разгонны,
полк чырвоны,
час прышоў!
Раўняй колёны!..

Гэй-жа, левай!
Рушым!.. Дружна!
Хто супроць нас—
хутка здужым!

Сьмела ўперад
дружным сьпевам!..
Раз! Два! Левай!

1924

ВЕКАПОМНЫЯ ПАХОДЫ

(Шлях поэмы)

...Эх, яблычка,
куды коцішся?
З Балаховічам хада!
азалоцішся...

Хай бяз ботаў, бяз шынэлі,
у мяцелі-сьцюжы,
дружна біліся, гарэлі,
агнявелі здужыць!
Як штыхі ад сонца, стальлю
вочы зырка зьзялі.
Што Кастрычнік горда даў нам,
адстаялі слаўна!

*

...І по винтику, по кирпичику
водрузили мы снова завод...

На разваліны-руіны—
узвод за ўзводам,
выйшла армія краіны
баявым паходам!
Загаілі фабрык раны
працай дружнаю, старанна.
Загулі-былі машыны
песняй радаснай, нястрымнай.

*

...Мой саколiк трактарыст,
а я трактарыстка...

Замест патронаў—зерне.
замест бранявіка,
трактар пераверне
хутар кулака!
За прасторы, за абшары
і на межы дрот—
Армія Чырвоная—
— Аграпаход!

*

Згiньце ў тры пагiбелі
Пiлсудакія, Цэргiбелі...

Бяз працы ў голадзе гiнуць
Мільёны рабочых краіны.
На біржах працы
зьлёт.
Выходзь змагацца—
галодны паход!
На барыкады, засесьці ў акопы—
кiчуць рабочых Эўропы!

*

...Параход iдзе,
дожджык крапае.
Будзем рыбу карміць
рымскім папаю...

Труціць, як калісьці,
iмкнуцца народ.

Зьбіраюцца выйсьці
ў „крыжовы паход“.
Разам з прадажным
штандарам хрыстовым
крыжам зьяжа—
„паход крыжовы“!

*

Мы закон жыцьця зьмянілі!
Ня стрымаць нас! Не асіліць!
Рух—на захад! Мусім там быць!
Узарвём заставы-дамбы!

Хто ня верыў, што ўзараем
поле безгранічна,
Што пачуецца над краем
гул машын фабрычных...

Хто ня верыў, што краіну
з векавых балот і ціны
прывядуць байцы паўстанцы
Ў край электрастанцый?!

.....
Чырвонасьцяжныя паходы
год за годам—лавай!—
Новых дзён цьвітуць усходы
бальшавіцкай славай!

1930 г.

ПАНСКІ ПАДАРУНАК

Прысьвячаецца барацьбітом з
фашыстымі-окупантамі ў Заходняй
Беларусі.

І ляціць бязьмежжам
вецер, як на крыльях.
— Межы, толькі межы
думкі засланілі.

Там забралі права
думаць, нават думаць!
Чорная расправа—
панскі падарунак!

З панскага аблічча
дай сарвем завесу,—
колькі там налічым
жудасных процэсаў.

Чую крык нястрымны
полем і лясамі:
лепшы сын краіны
сённяя катаржанін.

Ляскаюць кайданы,
ў катаргу магнаты

люд закатаваны
гоняць з казэматаў.

Знаем мы, ў палацах
крыецца яднаньне
майстраў провокацый,
лютасьці й выгнаньня.

Толькі дзеці працы
сёл, мястэчак, местаў
сілай дэманстрацый
шлюць свае протэсты.

Хай гучыць нястрымна
глеба пад нагамі:
лепшы сын краіны,
сённяя катаржанін!

Хай разьлэгся вузам
дрот, радзіўшы стогны.
Але не, ня здужыць
Беларусь мільёнаў!..

Чую я заўсёды
чую й ня дзіўлюся—
ўзойдзе й там пагода
Савецкай Беларусі!

1928

СТАЛІЦА

Учора, як золак расою
бледныя зоры гасіў,—
певень жыццё гарадзкае
прывычнаю песняй будзіў.
У гонар сталетніх традыцый
з замкавых веж старыны—
рэспублікі нашай сталіцу
ганьбілі звамам званы.

Сёння—мы пеўня ня чуем,
гудком сёння сьцэлецца дзень.
І песню званоў векавую
ня чуем у лёце падзей.
Вагранка няспынна іскрыцца,
плавіць званы на мэталі.
Рэспублікі нашай сталіца
ў прыбоях творчых хваль.

Заўтра—чаруючы, ўзойдзе
сонца разьлівам душы
і новаю вуліцай пройдзе,
рытмамі новых машын.

Зямлі тваёй межы-граніцы
зруйнае магутны комбайн.
Рэспублікі нашай сталіца
ў Вялікае Заўтра—крыляй!

1930

СІЛУЭТЫ ВУЛІЦЫ

(З паэмы „Цені на сонцы“)

*

У браме, ад зор і да зор
Сядзіць чорнамазы айсор.
Ён чотка
на скрынцы „чачотку“
перабірае шчоткай:
— Час кароткі
мы жывём;
Падыходзь, не эканом!
Гэй, таварыш, за два злоты
бліснуць боты
пазалотай.
Гэй, прахожы,
блізкі, дальні—
глянс наводжу
дасканальна!
Даваеннай
аксаміткай,—
праф-саю-зам
Скідка!

І тут-жа ў браме
звоніць нажамі,
вітае прадвесню
вытворчая песьня:
— Сyp, бяжы,
ўгару,
угрунь.
Вастру
нажы,
нажы —
вастру.
Гэй, жар, брусок,
яшчэ разок,
яшчэ разок —
блішчыць лязо!
Ўгару,
угрунь,
бяжы,
ляці.
— Чые нажы?
Плаці!

Рынуўся лёд! Затрашчэлі масгы...
Крыга за крыгай—навала.
Рушыцца-крышыцца бераг круты,
быццам прыморскія скалы.
Сонца сваім прамяністым ключом
радасць зямлі адамкнула.
Рвуцца ручайкі, імчацца наўзлом —
красавіковым гулам.

ГАЗЭТЧЫК

Ад самай раніцы, застыўшы ўвесь ад
сьцюжы,

стаіць з газэтамі ля крамы на рагу.
Па бруку носіцца, мяцеліцаю кружыць
грукат гораду, звычайны грукат-гул...

Вецер і мароз—ну проста дух займаюць,
а ён крычыць, схапіўшы бляск навін:
— Чан-Кай-шы—нам здрадзіў у Кітаі!
— Кат-Пілсудзкі топіцца ў крыві!..

Над белым горадам зазьзяюць ясна зоркі,
на вуліцах дрыжыць вітрын электра-сьвет..
З „апошніх вестак“ скруціць ён... махоркі,
і дамоў... з астаткамі газэт.

На печцы цёплае журналы разглядае,
у вочы сонныя залазіць чорны дым—
і скроні мёрзлыя спакойна зачыняе:
вёцца сён вяночкам залатым.

А раніцаю зноў—няхай мароз, завая,
няхай трашчыць старая галава—
у горад крочыць ён, і сэрца ледзянее,
І зноў за дзень—рубель, а можа два...

1926

ВЯСНА ІДЗЕ

Дзень чаканы,
дзень румыны,
дзень прамежных струи,

Дзень вясьнніх
лятуценьняў
к нам імчыцца ўгрунь.

На спатканьне
звонкім раньнем
выйду ў сьвет-прастор.

Глянупу, глянупу,
дзень вясьняны
рушыцца з-за гор.

Цёмнасіняй
злоснай плыняй
мчыцца-рвецца лёд.

Сонца спаліць
і бяз жалю
срэбраны сумёт.

Дзень вясьнніх
лятуценьняў
к нам імчыцца ўгрунь.

Выйду, гляну:

дзень жаданы, —

дзень прамежных струн!..

1926

ПЕСЬНЯ

І стаіць каліна,
за калінай лозы.
Новай пуцявінай
новыя палозы.

Сосен цёмнасініх
многа ў нашым краі.
Там, дзе багавіньне —
колас вырастае.

Там, дзе шыр балотаў,
вечных лоз драмучых, —
там кпіць работа
радасьцю гаручай!

Сьцелецца пуцінай,
сьцелецца ня вузкай —
водгульце ў даліны
песень беларускіх.

НОВЫ ГОД

І з году ў год
і кожны год
крыстальным стыжам
слаўся лёд.

Як з году ў год,
як кожны год,
прышоў на лыжах
Новы год.

Мінае ноч,
прасьнецца дзень.
За працай глянеш,—
градам пот.

Было адно,
як млявы цень
ішоў хістаньнем
Новы год.

Як цень ішоў,
пад лязг зубоў
лілася кроў
над кручаю.

Была журба
і галыцьба
і барацьба
гаручая!

Мо' хто й ня рад—
на новы лад
вядзем мы
дні і ночы.

Ня ў першы год
к нам Новы год
Ідзе
чорнарабочым!

Імчыцца ўгрунь
жыцьця разьбег,
як сьнег
далінай-
вольніцай.

Як з году ў год,
як кожны год
народ
за працай
клоніцца!

1926

УСТАНОУКА

Як сонца—агіста,
як сэрца—няспынна,
працай віхрыстай
узьята краіна!
Выбухам творчым
як іскрамі горн, —
вышлі рабочых
брыгады
на фронт!
Песьні, як вочы,
запалам гараць.
— Таварыш, рабочы,
ты мусіш
— дагнаць!

Краіна ў паходзе!
Рабочых брыгады
фабрыкі ўзводзяць,
нібы барыкады.
Тлей, векавая,
балотаў пятля!
Межы знікаюць!
— Паўстала зямля!

Пісьні, як вочы,
запалам
гараць.

Рабочы,
настала
пара

— перагнаць!

Паўстаньнем ахвачаны
скарбы абшараў.

Нямілаваць спадчыну,
здаць качагару.

Знай,
цягні!

Няхай
цягнік,
як слава
мчыцца
навальніцай.

Першы ў сьвеце
ўсіх сталецьцяў!

Сьцяг
ўзьняць
і дагнаць.

Наперад,
раць —

Пера-
гнаць!

Дагнаць і перагнаць!

1930

1089841

~~1807412~~

З Ъ М Е С Т

	Стар.
Гудкі	5
Партыя кліча	7
Сасна	10
Як дзеці памагалі будаваць самалёт	14
Гэрой працы	19
Акцябрыны	21
Бацькава радасьць	23
Першамайская	25
Чырвонаармейская	27
Векапомныя паходы	28
Панскі падарунак	31
Сталіца	33
Сілуэты вуліцы	35
Газэтчык	38
Вясна ідзе	39
Песьня	41
Новы год	42
Устаноўка	44

ЦАНА 35 кап.

576

80000004034437